ژن و ڕۆڵی ڕێکخراوە حیزبییەکانی ژنان … کوردستان عومەر

ئاشکرایە تاکی کورد بە ژن و پیاوەوە هەیمەنەی حیزب بەسەریاندا تەواو ڕەنگیداوەتەوە. هەموو حیزبەکانی کوردستانیش لە پەیڕەو و پرۆگرامی حیزبدا جێی هەموو چینەکانی ناو کۆمەڵگەیان کردۆتەوە. ئەمەیش بۆ ئەوەیە ڕەوایەتی بە کاری حیزبی خۆیان بدەن. بە واتایەکی دیکە لەو ڕێگەیەوە دەیانەوێ پیشانی بدەن کە حیزبەکی مۆدێڕن و پێشکەوتوون. تەنانەت کاتێك حکوومەت پێك دەهێنن بە چاوبەستنی خەڵك و دنیای دەرەوە یەك دوو ژن وەکو خوێ بە تامدارکردنی چێشت دەخەنە ناو کابینەکە. بەڵام ئەمە بە هیچ شێوەیەك پەیوەندی بە ڕۆڵی ژنەوە نابێت لەناو حکوومەت، بۆ؟ چونکە وەزارەتەکی وەهای پێدەدەن کە پیوەندی بە کاری ڕێکخراوەیی و داکۆکیکردن لە مافی ژنانەوە نییە، بەڵکو ئەوەی ئەرکە دەبینێت پیاوە. ڕێکخراوەکانی ژنانیش لە هەموو حیزبەکان ناتوانن دەنگیان بەرز بکەنەوە.

کاری ڕێکخراوەیی ژنان لە باشووری کوردستان لە دوای ڕاپەڕینەوە دەست پێدەکات. پرسی ژن وەکو پرسێکی مرۆیی و سیاسی و کۆمەڵایەتییەوە دێتە ناوەوە. کێشەکە لیرەدایە دروستیکردنی ئەو ڕێکخراوانە کارێکی باش بوو، بەڵام ئەوەی بڕیاری دروستکردنی ئەو ڕیکخراوانەی دا، پیاوەکانی کورد بوون، هەمان ئەو پیاوانەی ئێستا حوکمی کورد دەکەن و خەڵکیان بە ئەنجامە گەیاندووە. ململانێی نیوان حیزبەکان و تەنانەت شەڕی ناوەخۆش کاریگەری و ڕەنگدانەوەی تەواوی لەسەر کاری ڕێکخراوەیی ژنان هەبووە. ژنەکانیش لە شەڕدا بوون، بەو واتایەی ژنانەکانیش بە گوێرەی پەیامی حیزبەکەیان بەیاننامەیان دەردەکرد. حیزبی کوردی بە شێوەیەك کاری ڕێکخراوەیی ژنانی قۆرخ کرد و کردووە، تا ڕادەی ئیفلیجبوون. بۆ نموونە تەنیا لەسەر ناوی ڕێکخراوەکەیان چەندین ناویان هەیە، کە رەنگدانەوەی بیرکردنەوە و پرۆگرامی حیزب و لەناو حیزبیشدا سەرکردەیە. ڕێکخراوی پارتی ناوی ئافرەت، هی یەکێتیی ژنان، هی یەکگرتوو خوشکان…تاد دەبینین تێروانینی حیزب بۆ ناوەکە چییە ئەو ناوەیان لە خۆیان ناوە. ژنان لەم ڕێکخراوانەدا هەندەی کۆیلەی حیزب و بیرکردنەوەی سەرکردەن، هەندە لە خەمی مافی ژنان و ئازادی ژناندا نین. تەنانەت ئاستی

بیرکردنەوەیان لە چوارچێوەی حیزبەکەیان بۆ کاری ڕێکخراوەیی دەرناچێت، تەنانەت زۆربەیان لەلایەن دەسەڵاتدار و بەرپرسانی حیزبەکان بۆ کاری رابواردن بە کار دێن، بۆیەیش دەبینین یاسای بەرەنگاربوونەوەی توندوتیژی دژ بە ژنان دەرچوو، بەڵام جێبەجێ نەکرا. دەیان نموونەمان هەن، ژنان لەناو ئەو پەناگەی دایاننا وە بۆ پاراستنی ژنان دەردەهێندرێن و دەکوژرێن، تەنانەت زۆربەیان هەر لەوێ لەلایەن پاسەوانەکان ڕووبەڕووی دەستدرێژی و لاقەکردن دەبنەوە.

ئەو هەموو ڕێکخراوانەی بەناو داکۆکی لە مافی ژنان دەکەن لە کوردستان بە دەیان هەزار دۆلاریان خرا بەر دەست بەلام تا ئێستا نەیانتوانی تەنانەت لە بواری ب□لاوکردنەوەی هووشیارییدا ڕۆڵیان هەبێت، دەبینین کێشەکانی ژنان ڕۆژ بەڕۆژ لە زیادبووندایە، نەیانتوانیوە تەنانەت لەناو کۆمەڵگەی کوردیدا ڕۆڵێکی ئەکتیڤیان هەبێت. هۆکاری ئەمە هەیمەنەی حیزب و دەسەڵاتی سەرکردەی پیرۆزە.

بۆیەیش دەبینین هەموو ڕێکخراوە حیزبییەکانی ژنان لە کوردستان کاتێك ژنێکی سەر بەو ڕێکخراوانە قسە لەبارەی مافی ژنانەوە دەکات، چەندین جار پەناو وتەی سەرکردەی حیزبەکەی دەبات، هەمیشە دەڵێ: سەرۆك وەهای فڵان وەها دەڵێت…تاد ئەم ژنانە ڕاستﻪوخۆ سەرۆکەکەیان ،کە پیاوە پیرۆز دەکەن و خۆیان دەکەن بە پاشکۆ و کۆیلەی ئەو سەرۆکە، لەلایەکی دیکە ئەم شێوازە قسەکردنە ئەوەمان پێدەلێت، ژن لە ڕێی سەرۆکەوە بیر دەکاتەوە، بەبی سەرۆک و جەناب و ه□قا□ ناتوانێ بیر بکاتەوە. کەواتﻪ ئەو ژانەنی لەناو ڕێکخراوە حیزبییەکای ژنان کار دەکەن ڕاستەوخۆ کۆیلەن، ئەوان لەناو دەزگایەکدا کاردەکەن، نموونەن بۆ کۆیلایەتی و چەپاندنی ژنان.

لێرەدا دەبێ ژنان خۆیان لەناو ئەو ڕیخراوە حیزبیانە دەربێنن، بەرنامە و پرۆژەی تازەیان بۆ بواری ژنان پی بێت. دەبێ بەپێی میکانیزم و گوتارێکی ڕۆشنبیریی و هووشیارکردنەوەی ژنان کار بکەن.

هاوکات بوونی باوەڕ و ئیرادەی ژنان بۆ کاری ڕێکخراوەیی بەبی ئەوەی ببنە پاشکۆ بۆ هیچ حیزب و دەزگایەك، چونکە ئەوەی بیر دەکاتەوە دەبێ خودی ژن بێت، نابێت لەبەر سێبەری هیچ حیزبێکدا بیربکاتەوە، چونکە حیزب بۆ مەرامی خۆی، کە مەرامی پیاوە ژنان دەکاتە ئامرازێک بۆ هێنانەدی مەرامەکانی. لە هەموو ئەمانەدا دەبینین تا ئێستا فێمینیزم نەیتوانیوە لە کوردستان گەشە بکات، ئەو ڕیکخراوە حیزبیانەی ژنان ناتوان گوتارێکی ژنانە و فێمینیستی لەناو کۆمەڵگەدا دروست بکەن. کاری هیچ یەکێک لەو ڕێکخراوانە بۆ بواری ژنان بەگۆڕاوە، ئەمەیش بۆ نەگۆڕانی پرۆگرام و کاری حیزب دەگەڕێتەوە. حیزبەکان وا دەبن بە کۆمپانیای گەورە و کۆمەڵگەیەکی

سەرمایەداری دروست دەبێت، لەم کۆمەڵگایانەش بەها و نۆرمە مرۆڤییەکان و پێکەوەژیانی تاکەکان کاڵ دەبێتەوە. لەلایەکی تاوانەکن دژ بە ژن ڕۆژ بە ڕۆژ لە زۆربووندان.

هەموو ئەمانەی باسمان کرد ڕۆڵیان هەبوو لە دواکەوتنی ئیشکردن لە بواری ژناندا، زاڵبوونی ئەجێندای پیاوسالارانەی حیزبەکانی کوردی وایکرد پرسی ژنان بەرەو دواوە بگەڕێتەوە. ئەو حیزبانەیش بۆ زیادکردنی دەنگ و نفوزی خۆیان پەنایان بۆ خێڵ و سەرۆك عەشیرەتەکان برد، چەکی پێدان و دیوەخانی بۆ کردنەوە و پاڵپشتی دارایی کردن، لە هەموو ئەمانەدا ئەوەی گرینگ نەبووبە بابەتی مافی ژنان و کاری ڕێکخراوەیی ژنان بووە. بۆ ئەوەی پیشانی بدات ئەویش بڕوای بە کەیسی ژنان و مافی ژن هەیە، چەند ژنێکی کۆیلەی حیزب دەهێنێت لەناو ڕیکخراوێك کە بە بیرکردنەوەی پیاوان بیر دەکاتەوە کاریان پێدەکات. تەنانەت ئەو خاوەن دیوەخان و چەك بە دەستانەی لە زۆر کەیسدا ژنانیان کوشتووە و تاوانیان کردووە، بەبێ ئەوەی ڕیکخراوەکەی تایبەت بە ژن لە هەمان حیزب دەنگی لێوە بێت. تەنانەت حیزبەکان هەندێک یاسایان بە بواری ژنان دەکرد، بەڵام بەبێ ئەوەی جێبەجێی بکەن. دەسەڵاتی کوردی سەرچاوەیەك بووە بۆ برەودان و مانەوەی هەمان یاسا کە ژنان پلە دوو دەکات، پشتیوانی لە کوشتنەکانی ژنان دەکات. هەرئەوەی جێگای بکوژانی ژنان لە زیندانەکاندا بەتاڵە ئەوە پشتڕاست دەکاتەوە. دەرکردنی یاسای لێبووردنی گشتی و تایبەتی و دەستتێوەردانی حزبەکان لە ناو دادگاکاندا سەبارەت دۆسیەکانی ژنان، کە چەندین نموونەی بەرچاوی کە دۆسیەکان ناسراون (بۆ نموونە شادی و شێخان ، ساکار ، جوان و مهاباد، دونیا، ڕەعنا) دەرکەوتێکی تری ئەم ڕاستییەیە. هەزاران ژن لەم هەرێمە کوژراون کەس هەر ناشزانێت کە بکوژیانە و زۆرینەیان دادە دراون و لە سزا پارێزراون.

هەموو ئەم تاوانانە ڕێکخراوە حیزبییەکانی ژنان لێی بێدەنگن، ئەگەر دەنگیان هەبووبێ بە بەیاننامەیەکی شەرمنانە بووە، بەبێ ئەوەی دەسەڵات و قسەیان بەسەر خێرەک و جێناب و هەڤاڵدا بڕوات. بەبی ئەوەی تاکوو ئێستا یەك کەیسیان لە بەرژەوەندی ژناندا بردبێتەوە. یان ژنێکیان لە هەوڵی کوشتن ڕزگار کردبێت. کەواتە ئەم ڕێکخراوانە لەسەر حیسابی ژنان بە بەرژەوەندی حیزب و سەرکردە و خۆیان کاریان کردووە، نەك بە بەرژەوەندی ژنانی کۆمەڵگە. لێرەدا من دەگەمە ئەو بۆچوونەی هیچ یەکێک لەو ڕێکخراوە حیزبیانەی بەناو ژنان بە ژنانی کۆمەلگەی کوردی پێویست نین، بەڵکو کاریگەری خراپیشیان لەسەر چاڵاکی و کارکردن لە بواری ژناندا هەبووە.